

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

“ควบคุมหรือคุ้มครอง?”

มาตรการรับมือผู้ชุมนุมของตำรวจ และการเมืองของความชอบธรรม

ดร. จันจิรา สมบัติพูนศิริ

“ควบคุมหรือคุ้มครอง?”

มาตรการรับมือผู้ชุมนุมของตำรวจ และ การเมืองของความชอบธรรม

หนังสือเล่มนี้มาจากผลงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจาก
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ประจำปี 2557

ถ่ายเอกสารแทนการใช้หนังสือ
คือการทำลายภูมิปัญญาสร้างสรรค์

“ควบคุมหรือคุ้มครอง?”

มาตรการรับมือผู้ชุมนุมของตำรวจ และ การเมืองของความชอบธรรม

ดร.จันทิรา สมบัติพูนศิริ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2562

หนังสือเล่มนี้มาจากผลงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
ประจำปี 2557

จันจิรา สมบัติพูนศิริ.

“ควบคุมหรือคุ้มครอง?” มาตรการรับมือผู้ชุมนุมของตำรวจ
และ การเมืองของความชอบธรรม.

1. ตำรวจ.
2. ขบวนการประท้วง.
3. การไม่ใช้ความรุนแรง.
4. ความชอบธรรมของรัฐ.

HV8031

ISBN 978-616-314-451-5

ISBN (E-BOOK) 978-616-314-456-0

ลิขสิทธิ์ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันจิรา สมบัติพูนศิริ
สงวนลิขสิทธิ์

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1 เดือนมกราคม 2562

จำนวน 200 เล่ม

ฉบับอิเล็กทรอนิกส์ (e-book) กุมภาพันธ์ 2562

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ท่าพระจันทร์: อาคารธรรมศาสตร์ 60 ปี ชั้น U1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ถนนพระจันทร์ กรุงเทพฯ 10200 โทร. 0-2223-9232

ศูนย์รังสิต: อาคารโดมบริหาร ชั้น 3 ห้อง 317 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12121

โทร. 0-2564-2859-60 โทรสาร 0-2564-2860

<http://www.thammasatpress.tu.ac.th>, e-mail: unipress@tu.ac.th

---

พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ราคาเล่มละ 300.- บาท

สารบัญ

บทสรุปย่อสำหรับผู้อ่าน (7)

คำนำ (10)

บทที่ 1: ภูมิทัศน์ทางวิชาการ กรอบทฤษฎี คำถามหลัก
และยุทธศาสตร์วิจัย 1

ส่วนที่หนึ่ง

การรับมือการชุมนุมในไทย

บทที่ 2: ประวัติศาสตร์การควบคุมฝูงชนในสังคมไทย
(พ.ศ. 2535-2548) 63

บทที่ 3: ความขัดแย้งเหลือง-แดงและความชอบธรรมทางการเมือง 122

บทที่ 4: การปรับปรุงรูปแบบการควบคุมฝูงชนของตำรวจไทย 162

บทที่ 5: การประท้วงของ “กปปส.” (พ.ศ. 2556-2557) 187

บทที่ 6: มาตรการรับมือผู้ชุมนุม กปปส. ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ 218

บทที่ 7: บทวิเคราะห์การรับมือผู้ชุมนุม: กระบวนการทำให้เป็นอารยะ
ความ (ไม่) เป็นสถาบันและวิกฤตความชอบธรรม 285

ส่วนที่สอง

การรับมือผู้ชุมนุมในอินเดียและฟิลิปปินส์ และข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการรับมือผู้ชุมนุมในไทย

บทที่ 8: อินเดีย: ประวัติศาสตร์องค์กรตำรวจ รูปแบบการประท้วง และการรับมือผู้ชุมนุม	307
บทที่ 9: อินเดีย: เหตุจลาจลที่คุชราต (2002) เกรละ (2002-3) และการชุมนุมต่อต้านคอร์รัปชันที่เดลี (2011)	353
บทที่ 10: ฟิลิปปินส์: ประวัติศาสตร์องค์กรตำรวจ รูปแบบการประท้วง และการรับมือผู้ชุมนุม	395
บทที่ 11: ฟิลิปปินส์: กรณีตัวอย่างการประท้วงขับไล่-สนับสนุน ประธานาธิบดีเอสตราดา (2001) ประท้วง SONA (2011) และประท้วงชานา (2016)	448
บทที่ 12: เปรียบเทียบกรณีอินเดีย-ฟิลิปปินส์ และบทเรียนสู่ตำรวจไทย	480
บทส่งท้าย: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	499
ภาคผนวก	
ผนวก ก.	508
ผนวก ข.	511
บรรณานุกรม	515

บทสรุปย่อสำหรับผู้อ่าน

ข้าพเจ้าเขียนหนังสือเล่มนี้โดยพยายามบรรลุป่าประสงค์สามประการ หนึ่งคือศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้ชุมนุม โดยมีสถานการณ์ความขัดแย้งเป็นบริบทรายล้อมปฏิสัมพันธ์นี้ สองคือพยายามทำความเข้าใจปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่อมาตรการรับมือผู้ชุมนุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และปัจจัยที่เอื้อให้มาตรการดังกล่าวเปลี่ยนแปลง และสามคือสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายว่าด้วยการปรับปรุงมาตรการรับมือผู้ชุมนุมของตำรวจไทย โดยอาศัยการวิเคราะห์ปัจจัยที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในข้อสองและประสบการณ์เปรียบเทียบกับต่างประเทศที่เลือกมาศึกษา (อินเดียและฟิลิปปินส์)

หนังสือจึงแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกศึกษาการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการรับมือผู้ชุมนุมในสังคมไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2535 จนถึง พ.ศ. 2557 ข้าพเจ้าวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่อมาตรการรับมือผู้ชุมนุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในบริบทความขัดแย้งตามช่วงเวลา que เลือกศึกษา อันได้แก่ความขัดแย้งว่าด้วยความชอบธรรมของรัฐบาล ความขัดแย้งด้านทรัพยากร และความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ ข้อสรุปประการหนึ่งที่ได้จากการสำรวจเชิงประวัติศาสตร์นี้คือ “กลไกเรื่องความชอบธรรม” ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญให้เจ้าหน้าที่ตำรวจลดการใช้มาตรการเผชิญหน้า ความขัดแย้งว่าด้วยความชอบธรรมของรัฐบาลในช่วง พ.ศ. 2548 ถึง 2557 สะท้อนกลไกเรื่องนี้ได้ชัดเจนที่สุด เพราะเกิดการประท้วงขนาดใหญ่ที่ไม่เพียงแต่ตั้งคำถามต่อความชอบธรรมของรัฐบาลเท่านั้นแต่ยังผลักดันเจ้าหน้าที่ตำรวจเลือกข้าง มาตรการรับมือผู้ชุมนุมที่เน้นรักษากฎหมายและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง (law and order) มากเกินไปก็อาจทำให้วิกฤตความชอบธรรมของตำรวจและรัฐบาลแย่ง ขณะเดียวกันการปล่อยให้การชุมนุม

ดำเนินแบบไร้ขีดจำกัดก็ส่งผลต่อความชอบธรรมของตำรวจ ภาวะกลืนไม่เข้า คายไม่ออกเช่นนี้เรียกร้องให้เราต้องคิดถึงมาตรการรับมือผู้ชุมนุมจากมุม การเมือง ซึ่งไปพ้นจากทวิลักษณ์แห่งฐานคิดของงานรับมือผู้ชุมนุมอันได้แก่ แนวคิดเรื่องกฎหมาย-สิทธิในการชุมนุม

ส่วนที่สองของหนังสือเปรียบเทียบประสบการณ์การรับมือผู้ชุมนุม ในอินเดียและฟิลิปปินส์ เพื่อพิจารณาความท้าทายของงานรับมือผู้ชุมนุมใน บริบทประชาธิปไตย ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้คนแสดงความเห็นผ่านการประท้วง บนท้องถนนได้อย่างรุ่มรวย บทเรียนจากกรณีศึกษาทั้งสองชี้ว่ามรดกของ เจ้าอาณานิคม รัฐบาลเผด็จการ และสังคมประชาธิปไตยช่วยพัฒนามาตรการ รับมือผู้ชุมนุม แม้ว่ากรณีสถิติมาตรการรับมือผู้ชุมนุมในสองประเทศนี้ยังไม่ สามารถแก้ปัญหาสะสมเรื้อรังขององค์กรตำรวจได้สมบูรณ์แบบ ทว่าบริบทสังคม ประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้ความชอบธรรมขององค์กรตำรวจขึ้นอยู่กับความ เชื่อมั่นของประชาชนมากขึ้น และกรุยให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและ ผู้ชุมนุมบนท้องถนนสร้างสรรค์กว่าเดิม กรณีฟิลิปปินส์ยังสะท้อนว่าการผสม นหลักสิทธิมนุษยชนกับงานรับมือผู้ชุมนุมเข้าด้วยกันช่วยให้ประชาคมโลกเห็นตน น้อมรับคุณค่าสากล ดังนั้นจึงเป็นสมาชิกที่ “ดี” ของประชาคมโลก

ข้าพเจ้าปิดท้ายด้วยข้อเสนอให้ปรับปรุงมาตรการรับมือผู้ชุมนุมของ เจ้าหน้าที่ตำรวจไทยในสามระดับได้แก่ระดับอัตลักษณ์องค์กรตำรวจ นโยบาย รับมือผู้ชุมนุม และสถาบัน องค์กรตำรวจต้องปรับความรับรู้ต่อการชุมนุมว่า เป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายระหว่างประเทศ ดังนั้นหน้าที่ของตำรวจ คืออำนวยความสะดวกในการชุมนุมและคุ้มครองชีวิตผู้เข้าร่วมชุมนุม ในระดับ **นโยบาย** รูปแบบการรับมือผู้ชุมนุมแบบจัดการเจรจาช่วยบรรเทาบรรยากาศ ความตึงเครียดในพื้นที่ชุมนุมได้ โดยเฉพาะในบริบทความขัดแย้งที่ผลักดันให้ตำรวจ เป็นคู่กรณี มาตรการนี้ยังช่วยกอบกู้ความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อองค์กร

ตำรวจด้วย ส่วนในระดับสถาบัน ต้องสนับสนุนผู้บังคับบัญชาการที่มีวิสัยทัศน์
ในการเปลี่ยนแปลง ลดการแทรกแซงองค์กรตำรวจของฝ่ายการเมือง ตลอดจน
สร้างกลไกตรวจสอบกำกับการทำงานของเจ้าหน้าที่โดยเปิดโอกาสให้ประชาชน
มีส่วนร่วมในกระบวนการนี้

คำนำ

ขณะที่ข้าพเจ้าดำเนินโครงการวิจัยที่กลายมาเป็นหนังสือเล่มนี้ ข้าพเจ้าได้เดินทางพูดคุยกับผู้คนในสามประเทศ ได้แก่ ไทย ฟิลิปปินส์ และ อินเดีย นอกเหนือจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องกับการรับมือผู้ชุมนุมแล้ว หากสบโอกาส ข้าพเจ้าพยายามสอบถามความเห็นของคนท้องถิ่นเกี่ยวกับตำรวจและองค์กรตำรวจ ประชาชนทั่วไปจากทั้งสามประเทศมักตอบเป็นเสียงเดียวกันว่าตำรวจในประเทศตนคดโกงบ้าง เอาเปรียบประชาชนบ้าง ใช้กำลังเกินกว่าเหตุ ไร้ประสิทธิภาพในการรักษาชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน คำพร่ำบ่นยืดยาวจนเกินกว่าข้าพเจ้าจะรวบรวมมาใส่ในรายงานวิจัยชิ้นนี้ซึ่งมีได้มุ่งสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่องานตำรวจ อย่างไรก็ตามที่ข้าพเจ้าคิดว่า น่าสนใจคือการที่ประชาชนในไทย ฟิลิปปินส์ และอินเดียซึ่งมีระบบการเมืองและวัฒนธรรมต่างกัน ต่างขาดความเชื่อมั่นในเจ้าหน้าที่ตำรวจและองค์กรตำรวจ บางที่ข้าพเจ้าแอบคิดในใจว่าเป็นบุญอย่างมากที่ไม่ต้องทำงานวิจัยเรื่องการปฏิรูประบบองค์กรตำรวจ เพราะดูทางแล้วไม่ง่ายเลย กระนั้นก็ตามในการสำรวจเรื่องการรับมือผู้ชุมนุม ข้าพเจ้าพบว่าองค์กรตำรวจในสามประเทศมีพัฒนาการมากบ้าง น้อยบ้างตามแต่สภาพการเมืองในประเทศนั้นๆ จะอำนวย แต่เมื่อเปรียบเทียบกับงานตำรวจด้านอื่นๆ เช่นการปราบปรามอาชญากรรม ยาเสพติด การค้ามนุษย์ หรือกระทั่งงานจราจร ดูเหมือนว่าบทบาทของตำรวจเมื่อเผชิญหน้ากับผู้ชุมนุมมีแนวโน้มที่จะปรับปรุงได้บ้าง เหตุผลสำคัญคือ การชุมนุมเกิดในพื้นที่สาธารณะอันส่งผลให้การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจถูกจับจ้องโดยสาธารณชน ความผิดพลาดจากการปฏิบัติงานดังกล่าว (เช่น เจ้าหน้าที่ใช้กำลังเกินกว่าเหตุ หรือใช้กฎหมายละเมิดสิทธิของประชาชนในการชุมนุมอย่างสงบ) ก่อให้เกิดการวิจารณ์อย่างกว้างขวาง รวมถึงการดำเนินคดีความกับเจ้าหน้าที่ หลายครั้งแรงกดดันนี้ก็ถูกทางให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายที่ลดการเผชิญหน้าระหว่างผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่ตำรวจ

งานวิจัยชิ้นนี้ประสบความสำเร็จได้ด้วยความบากบั่นของผู้ช่วยวิจัยสี่คน สองรุ่น ผู้ช่วยรุ่นแรกได้แก่ อาจารย์ธัญญาธร สายปัญญา จากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ธานี นิละโยธิน ส่วนรุ่นที่สองได้แก่ กมลรัตน์ สาครแสง และภทรพล ภูมิรินทร์ นอกจากนี้ข้าพเจ้ายังได้รับความช่วยเหลือจากมิตรสหายในอินเดียและฟิลิปปินส์ในการติดต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อสัมภาษณ์ อันได้แก่ ดร.อารีฮ์ อารูเก (Aries Arugay) จาก University of Philippines Diliman และคาบีร์ เซธ (Kabir Seth) จากมูลนิธิ Friedreich Ebert ประเทศอินเดีย นอกจากนี้ข้าพเจ้าขอขอบคุณท่านอาจารย์สมบัติ จันทรวงศ์ ที่ปรึกษาโครงการ “ออกแบบประเทศไทยใหม่” และอาจารย์ศิริพร วัชชวัลคุ ผู้ประสานงานโครงการ ที่กรุณาชักชวนข้าพเจ้าร่วมทำวิจัยในโครงการอันน่าสนใจนี้ โครงการนี้เผชิญอุปสรรคหลายประการโดยเฉพาะช่วงหลังการรัฐประหารปี 2557 หากไม่ได้รับความมานะอดทนของท่านอาจารย์ศิริพรและอาจารย์สมบัติแล้ว ข้าพเจ้านึกไม่ออกเลยว่าโครงการจะไปตลอดรอดฝั่งได้อย่างไร ที่สำคัญคือหากปราศจากวิสัยทัศน์และการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย โครงการดังกล่าวคงมีชะตากรรมที่ต่างจากนี้มาก ข้าพเจ้าขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิสองท่านที่อ่านงานวิจัยหนากว่า 600 หน้า เป็นเวลากว่าสามปี โดยเฉพาะอาจารย์สมชาย ปรีชาศิลป์กุล ซึ่งคอยให้คำแนะนำทางวิชาการอันมีประโยชน์ ทำยที่สุดข้าพเจ้าต้องขอบคุณอาจารย์ชัยวัฒน์ สตาอาพันธ์ สำหรับแรงบันดาลใจให้ข้าพเจ้าสนใจเรื่องสันติวิธีกับรัฐ อาจารย์มีเมตตากับลูกศิษย์ที่มีความคิดและบุคลิกประหลาดๆ เสมอ

ดร.จันจิรา สมบัติพูนศิริ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

คณะรัฐศาสตร์

กรกฎาคม 2561

ภูมิทัศน์ทางวิชาการ กรอบทฤษฎี คำถามหลัก และยุทธศาสตร์วิจัย

บทแรกนี้นำเสนอที่ทางของหนังสือในภูมิทัศน์ทางวิชาการของงานศึกษาว่าด้วยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้ชุมนุม กรอบทฤษฎีที่ใช้ คำถามหลัก รวมถึงยุทธศาสตร์ในการเก็บข้อมูล งานศึกษาที่ปรากฏอยู่มีฐานมาจากงานศึกษาดำรวจ (Police Studies) และสังคมวิทยาว่าด้วยขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement Studies) รวมถึงมานุษยวิทยาว่าด้วยความรุนแรงของรัฐ ขณะที่ฝ่ายแรกเข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำรวจและผู้ชุมนุมจากมุมมองทางกฎหมายและระเบียบรัฐ (law and order) ดังนั้นจึงผลิตองค์ความรู้ที่ลดทอนความเป็นผู้กระทำการของผู้ชุมนุมและให้ความชอบธรรมต่อการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อผู้ชุมนุม นักวิชาการด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาสัมัยหนึ่งเห็นว่าท่าทีของเจ้าหน้าที่ต่อผู้ชุมนุมเป็นส่วนหนึ่งของการปราบปราม (repression) ขบวนการภาคประชาสังคม มุมมองทั้งสองข้างจะเลยไปว่าท่าทีของรัฐ (โดยเฉพาะตำรวจ) เปลี่ยนแปลงได้ด้วยปัจจัยหลายประการ ความเปลี่ยนแปลงนี้เป็นเงื่อนไขสำคัญให้มาตรการรับมือผู้ชุมนุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีพัฒนาการในทางที่เป็นประโยชน์กับขบวนการภาคประชาสังคมมากขึ้น นี่เป็น

ความสนใจหลักของงานวิจัยด้าน “งานตำรวจการชุมนุม” (protest policing) ที่แตกแขนงออกมาจากการศึกษาขบวนการภาคประชาสังคม หนังสือเล่มนี้มีจุดยืนร่วมกับการศึกษากลุ่มนี้เพราะพยายามเสาะหาปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่อมาตรการรับมือผู้ชุมนุมในไทย ขณะเดียวกันก็ต่างออกไปเพราะพยายามชี้ว่าการเมืองแห่งความชอบธรรมในสถานการณ์การประท้วงส่งผลนอกเหนือจากปัจจัยเชิงสถาบัน ข้อต่างนี้เป็นสะพานสู่การอภิปรายกรอบทฤษฎีของงานวิจัยที่พิจารณาแนวคิดการสร้างสถาบัน วิฤตความชอบธรรม และการเปลี่ยนแปลงเชิงสถาบัน ในส่วนยุทธศาสตร์การทำวิจัย ข้าพเจ้าอาศัยแนวทางการศึกษาเปรียบเทียบเชิงประวัติศาสตร์เป็นเข็มทิศในการเก็บวิเคราะห์ข้อมูล

บทวนวรรณกรรมว่าด้วยการรับมือผู้ชุมนุมของตำรวจ: แนวคิด ตัวแบบ ปัจจัยแวดล้อม และพลวัต

การชุมนุมบนท้องถนนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยประชาชน ประเทศประชาธิปไตยจำนวนมากระบุในรัฐธรรมนูญว่าการชุมนุมโดยสงบเป็น “สิทธิ” พลเมือง และในหลายสังคมการชุมนุมประท้วงเป็นหนทางเอื้อให้ประชาชนได้สะท้อนความปรารถนาทางการเมืองของตน นอกเหนือจากการแสดงออกในช่องทางการเมืองเชิงสถาบันทั่วไป ส่วนสังคมที่ไม่ใช่ประชาธิปไตย การชุมนุมประท้วงสันคลดอนความชอบธรรมของรัฐบาลหรือผู้นาจานอาจช่วยกรุยทางไปสู่การสร้างสังคมประชาธิปไตยได้ อย่างไรก็ตามก็ดี สำหรับรัฐซึ่งมักเป็นคู่กรณีโดยตรงกับผู้ชุมนุม การประท้วงอาจถือเป็นภัยคุกคาม หรืออย่างน้อยก็รบกวนระเบียบสาธารณะเพราะ “สร้างความเดือดร้อนให้ผู้คนทั่วไป” ในสมัยหนึ่งผู้ชุมนุมถือเป็น “ฝูงชน” (crowd) ที่บ้าคลั่งไร้เหตุผล ใช้อารมณ์ และก่อความรุนแรง ในแง่นี้รัฐมีหน้าที่รักษา “ความสงบ” ด้วยการสลายการชุมนุม พัฒนาการว่าด้วยความเข้าใจ “ฝูงชน” และการชุมนุม

ประหว่งสัมพันธ์กับมาตรการรับมือผู้ชุมนุมของรัฐ โดยเฉพาะองค์กรตำรวจ การที่รัฐเข้าใจสาเหตุเบื้องต้นของการชุมนุมหนึ่งๆ ช่วยให้มาตรการตอบกลับเป็นกลไกส่วนหนึ่งของการปรับแก้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและประชาชน ในแง่ที่ตำรวจได้กลายเป็นตัวแทนแห่งรัฐซึ่งไม่เพียงแต่ต้องยืนประจันหน้ากับผู้ชุมนุมในสถานการณ์จริงและต้องป้องกันมิให้เกิดจลาจลเท่านั้น แต่ยังช่วยให้การปรับความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนและรัฐได้

แนวคิด

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชุมนุมบนท้องถนนและเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับมือผู้ชุมนุมเป็นภาพจำลองความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคม สมการความสัมพันธ์นี้มีสององค์ประกอบ ได้แก่ ระเบียบสาธารณะ (public order) และสิทธิพลเมืองว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นรวมถึงการชุมนุมอย่างสงบ ความพยายามสร้างสมดุลระหว่างองค์ประกอบทั้งสองกลายเป็นแก่นกลางการศึกษาการรับมือผู้ชุมนุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือที่ยุคหนึ่งเรียกว่า “การควบคุมฝูงชน” (crowd control) การให้น้ำหนักแก่ระเบียบสาธารณะในการรับมือผู้ชุมนุมพัฒนามาจากแนวคิดที่เชื่อว่ารัฐต้องกุมอำนาจเบ็ดเสร็จในการรักษาความมั่นคงแห่งรัฐ ขณะที่ฝ่ายที่ให้ความสำคัญต่อสิทธิพลเมืองเห็นว่ารรัฐมีพันธะสัญญาต่อพลเมือง ฉะนั้นจึงต้องยอมรับการที่พลเมืองตั้งคำถามต่อนโยบายและสถาบันของรัฐ

ระเบียบสาธารณะ

แนวคิดการรับมือผู้ชุมนุมซึ่งให้ความสำคัญกับระเบียบแห่งรัฐพัฒนามาจากสมมุติฐานทางรัฐศาสตร์ที่ว่ารัฐเป็นองค์อธิปัตย์สูงสุดในสังคมการเมือง กล่าวคือในสภาพธรรมชาติหรือภาวะก่อนรัฐกำเนิด ผู้คนอยู่ด้วยความหวาดกลัวและไม่ไว้ว่างใจกัน เพราะไม่มีสถาบันที่คุ้มครองให้ความปลอดภัยได้สมบูรณ์